

Ny integreringsstønad – fagnotat fra KS

Innledning

Den 23.01.26 sendte regjeringen følgende forslag på høring: [Høring av forslag om integreringsstønad for nyankomne flyktninger - regjeringen.no](#).

Høringsfristen er torsdag 23.04.26.

Regjeringen angir at formålet med forslaget er å styrke arbeidslinja slik at det skal lønne seg å komme i jobb, å sikre et rimelig livsopphold for målgruppen fram til selvforsørgelse, å skape et enklere og mer oversiktlig system, og å regulere forhold som kan påvirke flyktninger og migranternes valg av Norge som ankomstland.

Dette fagnotatet er ment som innspill fra KS til medlemmenes eget arbeid med å utarbeide høringssvar. Notatet er først og fremst rettet mot kommuner, men kan også være relevant for fylkeskommunenes arbeid med høringen.

Nedenfor følger en kort gjengivelse av hovedinnholdet i forslaget. Deretter vil hoveddelen av notatet ta for seg noen utvalgte områder som vi vurderer at det vil være viktig å ha oppmerksomhet på i høringssvaret. Disse er henholdsvis *økonomiske og administrative konsekvenser, konsekvenser for bosetting av flyktninger, og konsekvenser for levekår*. For hvert av områdene peker vi på noen problemstillinger som vi oppfordrer til å vurdere særskilt, med referanse til egen kommune.

Virkningene av forslaget for brukergruppen er åpenbart viktig, men vårt fokus her er først og fremst på de direkte konsekvensene for kommunene. Vi viser ellers til at departementet i høringsnotatet stiller en rekke konkrete spørsmål som de ønsker høringsinstansenes innspill til. Disse er oppsummert på side 7-8 i høringsnotatet. For ytterligere informasjon, viser vi til høringsnotatet her: [Høring av forslag til integreringsstønad for nyankomne flyktninger](#)

Hovedinnhold i forslaget

Regjeringen foreslår å innføre en ny integreringsstønad, som nyankomne flyktninger og deres familier skal motta fra bosetting og de fem første årene i Norge, dersom de ikke er selvforsørget. Integreringsstønaden skal erstatte dagens introduksjonsstønad, økonomisk sosialhjelp og bostøtte,

samt enkelte andre stønader for denne målgruppen. Forslaget innebærer dermed at flyktninger og familiegjenforente til flyktninger mister retten til økonomisk sosialhjelp og bostøtte innenfor de første 5 årene i Norge.

Forslaget forutsetter endringer i en rekke lover, først og fremst integreringsloven, lov om sosiale tjenester i Nav og bostøtteloven.

Introduksjonsprogrammet videreføres under nytt navn, «integreringsprogrammet». Flyktninger som ikke kommer i arbeid og utdanning etter programmet, omfattes av en aktivitetsplikt som skal gjelde ut 5-års perioden. Kommunene får ansvar for å følge opp og administrere aktivitetsplikten. Seks måneder etter avsluttet program skal deltakerne ha minst 20 timer aktivitet per uke. Det foreslås en gradvis redusering av stønaden innenfor 5-årsperioden for personer som deltar i aktivitetsplikten. Reduksjon av stønaden gjelder ikke for deltakere i integreringsprogrammet.

Stønaden fastsettes individuelt med faste satser, og er skattepliktig. Det gis tillegg ut fra antall barn (inntil 3), sivilstand og alder. Stønaden har en øvre grense på 383 000 før skatt. For 15 utvalgte kommuner gis også et botillegg, som skal kompensere for høye leiepriser i disse kommunene. Det foreslås videre at flyktningene skal kunne søke kommunen om å få dekket ekstraordinære utgifter, herunder nødhjelp. Kostnader til etablering hjemles i integreringsloven. For nærmere informasjon om satsene viser vi til høringsnotatet.

Personer som bosetter seg selv, skal etter forslaget fortsatt kunne vises tilbake til mottaket eller bosettingskommunen. Personer som ikke er bosatt etter avtale i kommunen og som kommunen ikke har mulighet til å vise tilbake, vil likevel ha rett på integreringsstønad og også skal omfattes av aktivitetsplikten. Personer bosatt uten avtale vil imidlertid ikke ha rett til å delta i integreringsprogram.

1. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet foreslår at integreringsstønaden skal innrettes som en individuell skattepliktig stønad, med faste satser. Stønaden avkortes helt mot 80 prosent arbeid eller mer, og delvis ved en lavere stillingsprosent. Det er også foreslått en nedtrapping av integreringsstønaden til 95 % ved ett år og 90 % ved tre år etter avsluttet program, for deltakere i aktivitetsplikt. Stønaden skal også avkortes mot eventuell kommunal bostøtte.

Tabellen under viser eksempler på mulig disponibel inntekt etter skatt og anslåtte boutgifter (kroner per måned), for tilfeller med integreringsstønad sammenlignet med dagens sosialhjelp.

	Integreringsstønad etter skatt	Boutgift	Disponibel inntekt integreringsstønad	Disp. inntekt ved sosialhjelp ¹
Over 25 år				
Enslig uten barn	17 200	8 700	8 500	9 100
Enslig m/2 barn	23 100	13 400	9 700	18 200
Par uten barn	26 200	11 400	14 800	15 000
Par m/2 barn	34 600	13 400	21 200	24 100
Under 25 år				
Enslig (ikke hjemmeboende)	13 100	5 000	8 100	7 800

Barnetrygd kommer her i tillegg, både for mottakere av integreringsstønad og mottakere av sosialhjelp. For enslige med barn kommer også bidragsforskudd som et tillegg.

Nivået på integreringsstønaden er forutsatt å dekke normale boutgifter. På grunn av store variasjoner i leieprisene, foreslår departementet et botillegg til integreringsstønaden i 15 kommuner, se tabell 6.3 i *høringsnotatet*. Departementet foreslår at disse kommunene skal kompenseres for botillegget gjennom integreringstilskuddet.

Departementet foreslår å innføre en aktivitetsplikt for tildeling av integreringsstønaden etter avsluttet integreringsprogram. Departementet legger til grunn at siden aktivitetsplikten skal bestå av elementer som allerede er finansiert gjennom dagens system, vil risikoen for økt press på kommunene minimeres. Samtidig vurderes det at kommunene vil måtte følge opp gruppen over lengre tid enn i dag, og at det derfor kan være behov for økte bevilgninger eller administrativ kapasitet i kommunene.

Departementet har beregnet en innsparing på 250 mill. kroner per år ut fra forventet sysselsettingsgrad. Det er lagt en rekke forutsetninger til grunn for disse beregningene. Se tabell 16.1 for 3 ulike scenarier.

Det foreslås at innsparinger knyttet til bostøtte på 600-800 mill. kroner skal legges over til integreringstilskuddet. Forventet innsparing på sosialhjelp vil medføre et trekk i kommunenes rammetilskudd. Midlene fra nedtrekket foreslås lagt over på integreringstilskuddet ettersom dette skal finansiere integreringsstønaden.

Departementet skriver at det er krevende å anslå hvordan innføring av integreringsstønaden vil påvirke integreringstilskuddets dekningsgrad. Det legges til grunn at integreringstilskuddet fortsatt skal gi en rimelig dekning av kommunenes gjennomsnittlige merutgifter til bosetting og integrering av flyktninger.

Departementet ber også spesifikt om høringsinstansenes syn på muligheten for at det også innføres en plikt for mottakere av integreringsstønad til å ha sine barn i barnehage, og hvordan en slik plikt eventuelt bør avgrenses.

Aktuelle problemstillinger:

- Hva vil kunne bli gevinsten for kommunen ved å samle all økonomi under ett lovverk?
- Hvordan vurderer kommunen de ressursmessige konsekvensene av aktivitetsplikt inntil fem år?
- Hvordan vurderer kommune konsekvensene av forslaget om bortfall av bostøtte?
- Vil endringen medføre behov for omorganisering, flytting av personellressurser i kommunen, og eller behov for nye/oppdaterede IT-systemer. Hvilke omkostninger kan dette eventuelt få?
- Hvordan vurderer dere de økonomiske konsekvensene av en eventuell plikt til barnehage for barn av personer i målgruppen?

2. Konsekvenser for bosetting av flyktninger

Departementet viser til at kommunene må sørge for at flyktninger blir bosatt i boliger som flyktningene reelt sett kan betjene husleien til med den nye integreringsstønaden. Samtidig oppfordres kommunene til å unngå bosetting i områder med levekårsutfordringer og høy innvanderandel.

Departementet uttrykker at det kan oppstå et spenningsforhold mellom å bosette flyktninger i kommuner med rimelig husleie, kontra kommuner med mulighet for arbeid og utdanning. Når det gjelder målet om at bosettingen skal være styrt og spredt, erkjenner departementet at det vil kunne bli vanskelig å bosette i områder med høye husleiepriser. Departementet forventer økt ventetid i asylmottak som følge av at det vil ta tid å finne rimelige boliger. Som følge av dette forespeiles økte bevilgninger til UDI for å øke mottakskapasiteten.

Flyktninger som bosetter seg selv skal etter forslaget ha rett på integreringsstønad, men ikke botillegg i de 15 kommunene som omfattes av dette. Denne gruppen skal ikke ha rett til integreringsprogram, men vil likevel få plikt å delta i aktivitet.

Aktuelle problemstillinger:

- Hvordan vil de foreslåtte satsene påvirke bosettingen i din kommune?
 - Hvordan vil rettigheter ved selvbosetting og flytting kunne påvirke bosettingen av nye flyktninger i kommunen?
 - I hvilken grad vil det være mulig å finne boliger til ulike familiestørrelser innenfor de boligprisene som er beskrevet i oversikten i høringen?
-

- Vil det være gjennomførbart å bosette enslige hovedsakelig i bofellesskap?

3. Konsekvenser for levekår i kommunene

Et hovedformål med forslaget fra departementets side er å styrke incentivet til arbeid ved å gjøre det mer lønnsomt å komme i jobb, framfor å motta stønad. Som del av saksutredningen har departementet blant annet gjennomført en marginals-kattanalyse, og en analyse av arbeidsincentivene knyttet til ytelsene til nyankomne flyktninger. På bakgrunn av dette forventer departementet at endringen vil føre til at flere kommer i arbeid, og med det at integreringen totalt sett vil bli bedre. Samtidig erkjennes det at hoveddelen av målgruppen vil få noe lavere utbetalinger enn med dagens ordninger.

Aktuelle problemstillinger:

- Kan forslaget medføre en risiko for økte levekårsutfordringer i din kommunene?
- Hvordan kan forslaget utformes for å redusere en slik mulig risiko?

Oppsummering og anbefalinger

KS anbefaler kommunene å sette seg grundig inn i høringsnotatet fra departementet, og om mulig utarbeide høringssvar basert på egne analyser. De områdene som vi peker på i dette notatet kan utgjøre et mulig rammeverk for kommunenes arbeid med høringen.

Vi anbefaler også at fylkeskommunene vurderer de samme områdene som er tematisert her, både med referanse til de direkte konsekvensene for de fylkeskommunale oppgavene knyttet til bosetting, opplæring og regionalt integreringsarbeid, og med henblikk på kommunene i egen region.

Ved spørsmål, ta gjerne kontakt med KS:

Nina Gran, fagleder

nina.gran@ks.no

Anita Ekle Kildahl, spesialrådgiver

anita.ekle.kildahl@ks.no

Audun Kvale, spesialrådgiver

audun.kvale@ks.no